

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

12. juuni 2019*

[4. septembri 2019. aasta määrusega parandatud tekst]

Eelotsusetaotlus – Keskkond – Direktiiv 2001/42/EÜ – Teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamine – Määrus – Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärkide kindlaksmääramine direktiivi 92/43/EMÜ alusel – Mõistepaar „kavad ja programmid“ – Kohustus hinnata keskkonnamõju

Kohtuasjas C-321/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d'État' (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 2. mai 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. mail 2018, menetluses

Terre wallonne ASBL

versus

Région wallonne,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, kohtunikud C. Toader (ettekandja), A. Rosas, L. Bay Larsen ja M. Safjan,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik V. Giacobbo-Peyronnel,

arvestades kirjalikku menetlust ja 13. detsembri 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Terre wallonne ASBL, esindaja: *avocat* A. Lebrun,
- Région wallonne, esindaja: *avocat* P. C. Moërynck,
- Belgia valitsus, esindajad: M. Jacobs, C. Pochet ja P. Cottin, keda abistasid advokaadid P. Moërynck, G. Shaiko ja J. Bouckaert,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vlácil ja L. Dvořáková,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

- [4. septembri 2019. aasta määrusega parandatud tekst] Iirimaa, esindajad: M. Browne, G. Hodge ja A. Joyce, keda abistasid C. Toland, SC, G. Simons, SC, ja M. Gray, BL,
  - Euroopa Komisjon, esindajad: C. Hermes, M. Noll-Ehlers ja F. Thiran,
- olles 24. jaanuari 2019. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,
- on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiivi 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT 2001, L 197, lk 30; ELT eriväljaanne 15/06, lk 157; edaspidi „keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiiv“) artikli 3 lõikeid 2 ja 4.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses mittetulundusühingu Terre Wallonne ASBLi ja Région wallonne'i (Vallooni piirkond, Belgia) vahel selle piirkonna valitsuse 1. detsembri 2016. aasta määruse, millega määratakse kindlaks Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärgid (arrêté du gouvernement wallonne, du 1er décembre 2016, fixant les objectifs de conservation pour le réseau Natura 2000) (*Moniteur belge*, 22.12.2016, lk 88148; edaspidi „1. detsembri 2016. aasta määrus“), õiguspärasuse üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiiv

- 3 Keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi põhjenduses 4 on märgitud:

„Keskkonnamõju hindamine on tähtis vahend keskkonnakaalutluste integreerimisel teatavate kavade ja programmide koostamisse ja vastuvõtmisse, mis tõenäoliselt mõjutavad oluliselt keskkonda liikmesriikides, sest see tagab kavade ja programmide rakendamisega kaasneva mõju arvessevõtmise nende koostamise ajal ja enne vastuvõtmist.“

- 4 Direktiivi artiklis 1 „Eesmärgid“ on ette nähtud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on tagada keskkonnakaitse kõrge tase ja aidata kaasa keskkonnakaalutluste integreerimisele kavade ja programmide koostamisse ja vastuvõtmisse, eesmärgiga edendada säästvat arengut, tagades vastavalt käesolevale direktiivile teatavate tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise.“

- 5 Direktiivi artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *kavad ja programmid* – kavad ja programmid, kaasa arvatud need, mida kaasrahastab Euroopa [Liit], ja nende mis tahes muudatused:
  - mille koostab ja/või võtab vastu riigi, piirkondliku või kohaliku tasandi asutus või mille koostab asutus vastuvõtmiseks parlamendi või valitsuse õigusloomemenetluse kaudu, ja

– mida nõutakse siseriiklike õigusnormidega;

- b) *keskkonnamõju hindamine* – keskkonnaaruande koostamine, konsultatsioonide pidamine, otsuste tegemisel keskkonnaaruande ja konsultatsioonide tulemustega arvestamine ning otsusest teavitamine vastavalt artiklitele 4–9;

[...]“.

- 6 Keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artiklis 3 „Reguleerimisala“ on sätestatud:

„1. Vastavalt artiklitele 4–9 korraldatakse lõigetes 2–4 osutatud tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga kavade ja programmide keskkonnamõju hindamine.

2. Kui lõikest 3 ei tulene teisiti, hinnatakse kõigi nende kavade ja programmide keskkonnamõju,

- a) mis on koostatud põllumajanduse, metsanduse, kalanduse, energeetika, tööstuse, veonduse, jäätmehoolduse, veemajanduse, telekommunikatsiooni, turismi, asulaplaneerimise või maakasutuse valdkonnas ja millega luuakse raamistik tulevase nõusoleku saamiseks projektidele, mis on loetletud [nõukogu 27. juuni 1985. aasta] direktiivi 85/337/EMÜ [teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT 1985, L 175, lk 40; ELT eriväljaanne 15/01, lk 248), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiviga 2011/92/EÜ (ELT 2012, L 26, lk 1)] I ja II lisas; või

- b) mille suhtes on peetud vajalikuks korraldada hindamine [nõukogu 21. mai 1992. aasta] direktiivi 92/43/EMÜ [looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT 1992, L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102)] artikli 6 või 7 alusel seoses tõenäolise mõjuga asukohas.

[...]

4. Liikmesriigid otsustavad, kas lõikes 2 osutamata kavadel ja programmidel, mis loovad raamistiku tulevase nõusoleku saamiseks projektidele, on tõenäoliselt oluline keskkonnamõju.

5. Liikmesriigid otsustavad, kas lõigetes 3 ja 4 osutatud kavadel ja programmidel on tõenäoliselt oluline keskkonnamõju, üksikjuhtumite uurimise või kava- ja programmiliikide kindlaksmääramise või mõlema lähenemisviisi ühitamise teel. Otsustamisel võtavad liikmesriigid alati arvesse II lisas sätestatud asjakohaseid kriteeriume, et tagada tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga kavade ja programmide kuulumine käesoleva direktiivi reguleerimisalasse.

[...]“.

Elupaikade direktiiv

- 7 Direktiivi 92/43 (edaspidi „elupaikade direktiiv“) artikli 6 lõikes 3 on sätestatud:

„Iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab. Pädevad siseriiklikud asutused annavad kavale või projektile kava või projekti tagajärgede hindamise järelduste alusel ning lõike 4 sätete kohaselt nõusoleku alles pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju, ja teevad seda vajaduse korral pärast avaliku arvamuse saamist.“

Belgia õigus

- 8 12. juuli 1973. aasta looduskaitseaduse (loi du 12 juillet 1973, sur la conservation de la nature) (*Moniteur belge*, 11.9.1973, lk 10306), mida on viimati muudetud 22. detsembri 2010. aasta dekreediga (*Moniteur belge*, 13.1.2011, lk 1257; edaspidi „12. juuli 1973. aasta seadus“), artiklis 25*bis* on sätestatud:

„§1. Valitsus määrab Vallooni piirkonna tasandil kindlaks kaitse-eesmärgid iga loodusliku elupaigatüübi ja iga liikide kategooria puhul, mille jaoks tuleb alad määrata.

Kaitse-eesmärgid määratakse nende looduslike elupaigatüüpide ja liikide puhul, mille jaoks tuleb alad määrata, kaitsestaatuse alusel kindlaks Vallooni piirkonnas ning nende eesmärk on kaitsta või vajaduse korral taastada soodne kaitsestaatuse looduslikel elupaigatüüpidel ja liikidel, mille jaoks tuleb alad määrata.

Need kaitse-eesmärgid on soovituslikud.

§2. Paragrahvis 1 ette nähtud kaitse-eesmärkide alusel määrab valitsus kindlaks Natura 2000 alade suhtes kohaldatavad kaitse-eesmärgid.

Nendel kaitse-eesmärkidel on normatiivne toime. Nende tõlgendamisel arvestatakse artikli 26 § 1 lõigetes 2, 2° ja 3 ette nähtud teavet“.

- 9 Keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiiv võeti Vallooni piirkonna õigusesse üle keskkonnaseadustiku (code de l'environnement) I raamatu artikli D. 52 ja järgnevate sätetega (*Moniteur belge*, 9.7.2004, lk 54654). Neis sätetes ei ole ette nähtud, et 12. juuli 1973. aasta seaduse artikli 25*bis* rakendamiseks võetud kaitse-eesmärkide keskkonnamõju tuleb „kava või programmina“ hinnata.
- 10 1. detsembri 2016. aasta määruse põhjendustes 6–9, 16 ja 18 on märgitud:

„Võttes arvesse, et kaitse-eesmärkide kindlaksmääramine Vallooni piirkonna ja konkreetsete alade tasandil on oluline Natura 2000 alade kaitse-eesmärgide rakendamiseks, luues normatiivse raamistiku otsuste tegemiseks kavade vastuvõtmisel ja lubade väljastamisel, samuti vajaduse korral alade aktiivse kaitsekorralduse loomiseks;

[...] et kaitse-eesmärgid on määratud kindlaks, pidades silmas looduslike elupaikade ja liikide, mille kaitseks tuleb alad määrata, soodsa kaitsestaatuse säilitamist või vajaduse korral taastamist;

[...] et vastavalt [12. juuli 1973. aasta seaduse] artiklitele 1*bis* ja 21*bis* ning artikli 25*bis* § 1 lõikele 1 tuleb kogu Vallooni piirkonnas (ja mitte ainult Natura 2000 võrgustiku jaoks) määrata kindlaks kaitse-eesmärgid, et saada täielik ülevaade sellest, mida tuleb kaitsta või mida tuleb Vallooni piirkonnas vajaduse korral taastada, selleks et säilitada elupaikadele ja liikidele, mille jaoks Natura 2000 võrgustik loouakse, soodne kaitsestaatuse või see taastada; need eesmärgid on soovituslikud;

[...] et kaitse-eesmärgid konkreetsete alade jaoks tuleb kindlaks määrata kogu Valloonia territooriumi jaoks kindlaksmääratud kaitse-eesmärkide alusel; nimetatud eesmärgid on normatiivse toimega;

[...]

et need eesmärgid kohalduvad kindlaksmääratud Natura 2000 alal üksnes juhul, kui ala on määratud selle elupaigatüübi või selle liigi jaoks; et hindamine, kas projekt on kooskõlas kaitse-eesmärkidega, toimub juhtumipõhiselt, võttes aluseks kaitsekorraldusüksust, millele tõenäoliselt võidakse mõju avaldada, ja asjakohase hindamise tulemusi, kui see läbi viidi;

[...]

et ala kaitse-eesmärgid kujutavad endast ala tasandil raamistikku, mida pädev asutus peab juhul, kui ei ole sätestatud erandit, järgima eelkõige lubade väljastamisel, mis kuuluvad kas 12. juuli 1973. aasta looduskaitseaduse või muude õigusaktide kohaldamisalasse“.

- 11 1. detsembri 2016. aasta määruse artikli 2 kohaselt on määruse lisas määratletud „Vallooni piirkonna tasandil kohaldatavad kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed kaitse-eesmärgid“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 12 Looduskaitseminister esitas 8. novembril 2012 Vallooni valitsusele taotluse võtta vastu eelnõu, määramaks kindlaks Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärgid. Ajavahemikus 10. detsembrist 2012 kuni 8. veebruarini 2013 toimus avalik küsitlus 218 vallas, mida võrgustik puudutab.
- 13 Oktoobris ja novembris 2016 esitati Vallooni valitsusele määruse teine ja seejärel kolmas eelnõu.
- 14 Vallooni valitsus võttis vaidlustatud määruse vastu 1. detsembril 2016.
- 15 Terre wallonne taotleb 9. veebruaril 2017 esitatud kaebusega Conseil d'État'lt (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kõnealuse määruse tühistamist.
- 16 Terre wallonne märgib oma kaebust põhjendades, et 1. detsembri 2016. aasta määruse sätted kuuluvad mõistepaari „kavad ja programmid“ alla kas elupaikade direktiivi või keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi tähenduses. Kaebaja sõnutsi ei kohaldu see mõistepaar mitte ainult kavade ja programmide suhtes, mis võivad keskkonnale kahjulikult mõjuda, vaid ka nende suhtes, mille mõju võiks olla soodne. Kaebaja leiab veel, et avalikku küsitlust oleks pidanud korraldama kogu Vallooni piirkonna territooriumil, mitte ainult nendes valdades, millel oli puutumus Natura 2000 aladega.
- 17 Vastuseks väidab Vallooni piirkonna valitsus kõigepealt, et 1. detsembri 2016. aasta määrus on „otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või [on] selleks otseselt vajalik“, mistõttu see ei kuulu elupaikade direktiivi artikli 6 lõikes 3 nimetatud juhtumite alla. Seejärel leiab ta, et kuna kõnealune määrus on asjakohasest hindamisest selle direktiivi tähenduses vabastatud, ei peaks selle keskkonnamõju hindama ka keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi tähenduses, mille artikli 3 lõike 2 punktis b on viidatud elupaikade direktiivi artiklitele 6 ja 7. Vallooni valitsus lisab, et kõnealune määrus ei kujuta endast kava või programmi keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi tähenduses ja on igal juhul jäetud direktiivi kohaldamisalast välja selle artikli 3 tõttu.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekib küsimus, kas 1. detsembri 2016. aasta määrus kuulub keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi kohaldamisalasse, ja juhul, kui see nii on, kas elupaikade direktiivi mõjul on välistatud selle määruse eelneva keskkonnamõju hindamise kohustus keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi tähenduses.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kuigi 1. detsembri 2016. aasta määrus ei kuulu keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõike 2 punkti b kohaldamisalasse, võib niisugune õigusakt siiski kujutada endast kava või programmi keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõike 2 punkti a või artikli 3 lõike 4 tähenduses.

20 Neil asjaoludel otsustas Conseil d'État (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas määrus, millega liikmesriigi asutus määrab vastavalt [elupaikade direktiivile] kindlaks Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärgid, on kava või programm [keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi] tähenduses, ja täpsemalt selle direktiivi artikli 3 lõike 2 punkti a või artikli 3 lõike 4 tähenduses?
2. Kui vastus on jaatav, siis kas sellise määruse puhul tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine vastavalt [keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivile], isegi kui [elupaikade direktiiv], mille alusel määrus vastu võeti, sellist hindamist ei nõua?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 21 Oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõikeid 2 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et niisugune määrus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, millega liikmesriigi asutus määrab piirkondlikul tasandil kindlaks oma Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärgid, kuulub „kavade või programmide“ hulka, mille keskkonnamõju hindamine on kohustuslik.
- 22 Alustuseks on oluline osutada, et keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi põhjendusest 4 nähtub, et keskkonnamõju hindamine on tähtis vahend keskkonnakaalutluste integreerimisel teatavate kavade ja programmide koostamisse ja vastuvõtmisse.
- 23 Seejärel tõdegem, et selle direktiivi artikli 1 kohaselt on direktiivi eesmärk tagada keskkonnakaitse kõrge tase ja aidata kaasa keskkonnakaalutluste integreerimisele kavade ja programmide koostamisse ja vastuvõtmisse eesmärgiga edendada säästvat arengut, tagades vastavalt käesolevale direktiivile teatavate tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise.
- 24 Lõpetuseks olgu öeldud, et kui arvestada keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi eesmärgiga, mis seisneb keskkonnakaitse kõrge taseme tagamises, siis tuleb tõlgendada laialt sätteid, mis piiritlevad direktiivi kohaldamisala, ja eeskätt sätteid, milles nähakse ette direktiiviga hõlmatud aktide määratlused (27. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus D'Oultremont jt, C-290/15, EU:C:2016:816, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 25 Esitatud küsimustele tuleb vastata eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes.
- 26 Esmalt tuleb tagasi lükata argumendid, mille kohaselt keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõike 2 punkti b ja elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 esimese lause sätteid välistavad igal juhul keskkonnamõju hindamise kohustuse niisuguses olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas.
- 27 Esiteks on Belgia valitsus ja Iirimaa toonud välja selle, et kuna 1. detsembri 2016. aasta määruses määratletakse kaitse-eesmärgid, on sel üksnes positiivne mõju ja seetõttu ei ole vaja selle keskkonnamõju hinnata.
- 28 Siiski tuleb märkida, et Euroopa Kohus on direktiivi 85/337 puhul juba asunud seisukohale, et asjaolu, mille kohaselt projektidel peaks olema keskkonnale soodne mõju, ei ole asjakohane selle hindamisel, kas nende projektide keskkonnamõju on vaja hinnata (25. juuli 2008. aasta kohtuotsus Ecologistas en Acción-CODA, C-142/07, EU:C:2008:445, punkt 41).
- 29 Teiseks leiavad Belgia valitsus ja Iirimaa, et keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõike 2 punkti b ja ala kaitsekorraldusmeetmete suhtes elupaikade direktiivi artikli 6 lõikes 3 sätestatud erandi tõttu on keskkonnamõju strateegiline hindamine Natura 2000 alade puhul keskkonnamõju

strateegilise hindamise direktiivi kohaldades piiratud selliselt, et hinnatakse ainult kavasid ja projekte, mille puhul tuleb hinnata ka asjakohast mõju alale vastavalt elupaikade direktiivile. Selle arvamuse kohaselt ei oleks nimetatud alade kaitsekorraldusmeetmete keskkonnamõju vaja kunagi hinnata.

- 30 Käesoleval juhul ilmneb eelotsusetaotlusest, et 1. detsembri 2016. aasta määrus on otseselt seotud Vallooni piirkonna kõigi alade kaitsekorraldusega. Niisuguses olukorras ei puuduta see konkreetset ala elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 tähenduses ega nõua seega ka keskkonnamõju hindamist keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõike 2 punkti b alusel.
- 31 Tegelikult ei tähenda asjaolu, et enne niisuguse õigusakti vastuvõtmist, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei pea tingimata hindama keskkonnamõju elupaikade direktiivi artikli 6 lõike 3 ja keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõike 2 punkti b koostoimes, seda, et selle suhtes ei kehtiks muud valdkonnas ette nähtud kohustused, kuna ei ole välistatud, et selles võivad olla sätestatud eeskirjad, mis võivad kaasa tuua samastamise kava või programmiga viimati nimetatud direktiivi tähenduses, mille puhul võib keskkonnamõju hindamine olla kohustuslik.
- 32 Siinkohal tuleb märkida nii nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 64 ja 65, et see, kui liidu seadusandja ei pidanud keskkonnamõju hindamist ja üldsuse osalemist reguleerivate sätete vastuvõtmist Natura 2000 alade kaitsekorralduse puhul vajalikuks, ei tähenda veel, et ta soovis keskkonnamõju hindamist käsitlevate üldnormide vastuvõtmisel jätta nimetatud kaitsekorralduse nende normide kohaldamisalast välja. Elupaikade direktiivi kõrval on olemas muude keskkonnakaitsevahendite kaudu tehtud hindamised ja need täiendavad direktiivi sätteid otstarbekalt nii võimaliku keskkonnamõju hindamise kui ka üldsuse osalemisega seoses.
- 33 Mis puudutab kõigepealt küsimust, kas põhikohtuasjas kõne all olev määrus on samastatav kava või programmiga keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi tähenduses tuleb osutada, et selle direktiivi artikli 2 punktist a ilmneb, et kavade ja programmide puhul peab olema täidetud kaks kumulatiivset tingimust, nimelt peab need esiteks koostama ja/või vastu võtma riigi, piirkondliku või kohaliku tasandi asutus või koostama asutus vastuvõtmiseks parlamendi või valitsuse õigusloomemenetluse kaudu, ja teiseks peavad need olema nõutud riigisiseste õigus- ja haldusnormidega.
- 34 Euroopa Kohus on seda sätet tõlgendanud nii, et keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi tähenduses on „nõutavad“ sellised kavad ja programmid, mille vastuvõtmist reguleerivad liikmesriigi õigus- ja haldusnormid, millega määratakse kindlaks nende vastuvõtmiseks pädevad ametiasutused ja samuti nende koostamise menetlus, ning nende suhtes tuleb seega läbi viia keskkonnamõju hindamine direktiivis sätestatud tingimustel (22. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Inter-Environnement Bruxelles jt, C-567/10, EU:C:2012:159, punkt 31, ning 7. juuni 2018. aasta kohtuotsus Thybaut jt, C-160/17, EU:C:2018:401, punkt 43).
- 35 Käesoleval juhul koostas 1. detsembri 2016. aasta määruse ja võttis selle vastu piirkondlik asutus, nimelt Vallooni piirkonna valitsus, ning selle vastuvõtmist oli nõutud 12. juuli 1973. aasta seaduse artiklis 25*bis*.
- 36 Mis puudutab nüüd küsimust, kas sellise kava või programmi, nagu on kõne all põhikohtuasjas, keskkonnamõju tuleb enne selle vastuvõtmist hinnata, siis tuleb märkida, et kavade ja programmide puhul, mis vastavad keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 2 punktis a sätestatud nõuetele, võib keskkonnamõju hindamine olla vajalik, kui tegemist on keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artiklis 3 nimetatud kava või programmiga. Keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõikes 1 on nimelt sätestatud, et korraldatakse lõigetes 2–4 osutatud tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga kavade ja programmide keskkonnamõju hindamine.

- 37 Vastavalt keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõike 2 punktile a hinnatakse kõigi nende kavade ja programmide keskkonnamõju, mis on koostatud põllumajanduse, metsanduse, kalanduse, energeetika, tööstuse, veonduse, jäätmehoolduse, veemajanduse, telekommunikatsiooni, turismi, asulaplaneerimise või maakasutuse valdkonnas ja millega luuakse raamistik tulevase nõusoleku saamiseks projektidele, mis on loetletud direktiivi 2011/92 I ja II lisas.
- 38 Belgia ja Tšehhi valitsus, Iirimaa ning komisjon avaldasid siinkohal kahtlust, kas ühe liikmesriigi ühe piirkonna Natura 2000 alade kaitse-eesmärkide kindlaksmääramine võib kuuluda ühte neist valdkondadest.
- 39 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 44, et kuna keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõike 4 kohaselt otsustavad liikmesriigid selle üle, kas selle artikli 3 lõikes 2 osutatud kavadel ja programmidel, mis loovad raamistiku tulevase nõusoleku saamiseks muudele projektidele, võib olla tõenäoliselt oluline keskkonnamõju, tuleb kindlaks teha, kas niisugune õigusakt, nagu on kõne all põhikohtuasjas, loob sellise raamistiku.
- 40 Tuleb märkida nii nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 69, et keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõikes 4 ette nähtud keskkonnamõju hindamise kohustus – täpselt samamoodi nagu selle direktiivi artikli 3 lõike 2 punktis a ette nähtud hindamiskohustus – oleneb nimelt sellest, kas asjaomane kava või programm loob raamistiku tulevase nõusoleku saamiseks projektidele.
- 41 Selles kontekstis on Euroopa Kohus asunud seisukohale, et mõistepaar „kavad ja programmid“ hõlmab mis tahes akti, mis asjaomase sektori suhtes kohaldatavaid eeskirju ja menetlusi määratledes kehtestab tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga projektile või projektidele loa andmise ja selle või nende teostamise kriteeriumide ja tingimuste arvestatava suurusega kogumi (27. oktoobri 2016 aasta kohtuotsus D’Oultremont jt, C-290/15, EU:C:2016:816, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 8. mai 2019. aasta kohtuotsus „Verdi Ambiente e Società (VAS) - Aps Onlus“ jt, C-305/18, EU:C:2019:384, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Käesolevas kohtuasjas ei sisalda 1. detsembri 2016. aasta määrus konkreetsete alade kaitse-eesmärke, vaid võtab need kokku Vallooni piirkonna kohta tervikuna. Veel nähtub 12. juuli 1973. aasta seaduse artikli 25bis § 1 kolmandast lõigust, et Vallooni piirkonna kaitse-eesmärgid on üksnes soovituslikud, samas kui selle artikli 25bis § 2 teises lõigus on sätestatud, et Natura 2000 alade kaitse-eesmärgid on normatiivse toimega.
- 43 Neid asjaolusid arvestades tuleb asuda seisukohale, et niisugune õigusakt, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei vasta käesoleva kohtuotsuse punktis 41 meelde tuletatud tingimusele seetõttu, et see ei loo raamistikku tulevase nõusoleku saamiseks projektidele, mistõttu see akt ei kuulu keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõike 2 punkti a ega artikli 3 lõike 4 alla.
- 44 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi artikli 3 lõikeid 2 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et niisugune määrus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, millega liikmesriigi asutus määrab piirkondlikul tasandil kindlaks oma Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärgid, millel on soovituslik mõju – samas kui konkreetsete alade kaitse-eesmärkidel on normatiivne toime –, ei kuulu „kavade või programmide“ hulka selle direktiivi tähenduses, mille keskkonnamõju hindamine on kohustuslik.

Kohtukulud

- 45 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiivi 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta artikli 3 lõikeid 2 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et niisugune määrus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, millega liikmesriigi asutus määrab piirkondlikul tasandil kindlaks oma Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärgid, millel on soovituslik mõju – samas kui konkreetsete alade kaitse-eesmärkidel on normatiivne toime –, ei kuulu „kavade või programmide“ hulka selle direktiivi tähenduses, mille keskkonnamõju hindamine on kohustuslik.

Allkirjad